

Начало > Предприемане на съдебни действия > Къде и как > Правото на коя страна се прилага?

Правото на коя страна се прилага?

Ирландия

1 Източници на действащите норми

1.1 Национални правни норми

Основният източник на стълкновителните норми в Ирландия е общото право и като такива те подлежат на промяна и развитие. Тъй като обаче съдебната практика в тази област е относително оскъдна, е трудно да се вадят заключения относно преобладаващото право в редица области. Това важи с особена сила по отношение на семейното право. Както законите, уреждащи компетентността, така и традиционните закони, уреждащи избора на право, постепенно се заменят от международни конвенции и от законодателството на ЕС.

1.2 Многостранни международни конвенции

Хагска конвенция от 1961 г. относно стълкновението на закони в областта на формата на завещателните разпореджания

Римска конвенция от 1980 г. за приложимото право към договорни задължения

1.3 Основни двустранни конвенции

Няма информация за двустранни конвенции, съдържащи разпоредби относно избора на право, по които Ирландия да е страна.

2 Прилагане на стълкновителни норми

2.1 Задължение на съдията да прилага служебно стълкновителните норми

Основната позиция е, че стълкновителните норми се прилагат само ако поне една от страните твърди, че те се прилагат.

2.2 Препращане

Пред ирландските съдилища рядко се завеждат дела, които изискват разглеждането на доктрината.

2.3 Промяна на критерия за определяне на приложимото право (привръзка)

В Ирландия не е възприет единен подход по този въпрос.

2.4 Изключения от обичайното прилагане на стълкновителни норми

Въпреки липсата на съдебна практика по този въпрос, малко вероятно е в Ирландия да се приложи чуждестранно право, което противоречи на ирландския обществен ред.

2.5 Доказване на чуждестранен закон

Ирландските съдилища изискват съдържанието на чуждестранното право да се докаже, както ако би било факт. Страната, която иска да се позове на него, трябва да го пледира и да докаже съдържанието на чуждестранното право като факт докато съдията се бъде удовлетворен. В случай на стълкновение между представените от страните доказателства, съдията може да оцени надеждността на вещите лица и тогава да разгледа първичните доказателства (*напр.* чуждестранни закони и съдебна практика), особено когато те прилагат понятия, с които ирландският съдия е запознат. Ако ирландските правила за избор на право посочват, че трябва да се приложи чуждестранното право, но нито една от страните не представи доказателства за това, какво е това право, съдът обикновено ще приеме, че то е същото като ирландското право, освен ако не е доказано обратното.

Обикновено се цитират доказателства, представени от вещо лице, за да се докаже съдържанието на чуждестранното право, и не е достатъчно за страните да представят пред съда текста на чуждестранен закон, дело или право. Всяко лице, което е квалифицирано като адвокат в рамките на чуждестранна правна система или което на практика има достатъчно опит в тази система, може да представи доказателства за чуждестранното право. Съдът обикновено не извършва собствени разследвания в рамките на чуждестранното право.

3 Стълкновителни норми

3.1 Договорни задължения и правни действия

Ирландия е страна по Римската конвенция от 1980 г. за приложимото право към договорни задължения. Ирландия е въвела тази конвенция със законодателство — Законът за договорните задължения (приложимо право) от 1991 г. Правилата на конвенцията се прилагат към договорни задължения във всяка ситуация, включваща избор между правото на различни държави. Определени видове договори обаче, като например договорните задължения, произтичащи от семейни връзки, не са предмет на конвенцията.

Следва да се отбележи, че Регламент 593/2008 относно приложимото право към договорни задължения („Рим I“) е пряко приложим в Ирландия.

Ирландия обаче не се е договорила за прилагането на Регламент 1259/2010 („Рим III“), с който се осъществява засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла в рамките на компетентността на участващите държави членки.

3.2 Извъндоговорни задължения

В семейното право или при молби за развод ирландските съдилища приемат като подходящ принципа *lex fori*, тъй като той предоставя сигурност.

В Ирландия няма законодателство относно стълкновението на закони при случаи на непозволено увреждане и е налице много малко съдебна практика. Ирландските съдилища вземат предвид принципа *lex fori*, който препраща към правото на сезирания съд, както и принципа *lex loci delicti*, който препраща към правото на мястото, където е извършено непозволеното увреждане. Съдилищата могат също така да вземат предвид материалното право за непозволено увреждане, което препоръчва гъвкав подход, позволяващ на съда да разгледа всички различни критерии на привързване и да вземе по подходящ начин решение относно въпроса за компетентността.

Следва да се отбележи, че Регламент 864/2007 относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) е пряко приложим в Ирландия.

3.3 Правно положение на субекта и негови аспекти, свързани с гражданското състояние (име, местопребиваване, правоспособност и дееспособност)

Детето приема местоживеенето на своя баща, ако родителите му са сключили брак помежду си към момента на раждане на детето. Ако родителите на детето не са сключили брак към момента на раждане на детето или ако бащата е починал към момента на раждането, местоживеенето на детето е същото като това на неговата майка. Това правило продължава да се прилага, докато детето не навърши 18 години, когато то навършва пълнолетие и е правоспособно да избере само местоживеенето си.

Единственият начин дадено лице да може да избере своето местоживеене е като действително пребивава в рамките на съответната юрисдикция, с намерението да пребивава там неограничено или постоянно. Ако някой от тези елементи вече не се прилага, лицето се връща към неговото /нейното местоживеене по произход. Омъжена жена придобива местоживеенето си независимо от своя съпруг.

3.4 Установяване на произход, в т.ч. осиновяване

Със Закона за децата от 1987 г. се премахва понятието за родено извън брака дете. Съгласно този закон връзката между всяко лице и неговия баща и майка следва да се определи независимо от това, дали бащата и майката са сключили брак, или са били сключили брак помежду си. Въпреки това, когато родителите на дете не са сключили брак помежду си към момента на раждане на детето или към момента на зачеването, детето не се счита за родено по време на брака. Детето обаче може да бъде признато за родено по време на брака чрез последващ брак между родителите му. Няма разлика между конституционното положение на дете, родено по време на брака, и дете, признато за родено по време на брака. Няма разлика и между правата на дете да получава издръжка от своите родители или да наследя всеки един от родителите си, независимо от това дали родителите някога са били женени или не.

Когато ирландските съдилища упражняват компетентност в дело, което се основава на Регламент 2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност („Брюксел IIa“), те обикновено прилагат ирландското право.

Когато ирландските съдилища са компетентни във връзка с дело за осиновяване, също ще се прилага ирландското право.

Следва да се отбележи, че на съдилища от по-висша инстанция е присъща компетентност да постановяват решения, с които ще налагат спазването на конституционни права на дете на ирландски гражданин, независимо от обичайното местопребиваване на детето. Всяко решение на съда да упражнява компетентността си ще се ръководи от това, дали при съответните обстоятелства за съда е уместно, или подходящо да го направи, като се вземе предвид нормата на международното частно право за взаимно признаване на съдебните решения между съдилищата.

3.5 Брак, извънбрачни двойки/фактическо съжителство, партньорства, развод, съдебна раздяла, задължения за издръжка

Що се отнася до брака, съгласно ирландското право в 34та поправка на конституцията, приета на 22ри май 2015 г., се предвижда, че две лица могат да сключат брак в съответствие с правото, независимо от своя пол. По същия начин лицата, които са способни да сключат брак и които са свободни да сключат брак, ще могат да го направят независимо от биологичния им пол, когато е в сила и е започнал да бъде прилаган Законът за брака от 2015 г. В Ирландия един брак няма да се счита за действителен, когато едната от страните е транссексуална и сключва брак в новопридобития от нея пол. Съгласно нормите на международното частно право брак, който е сключен в чужбина, ще бъде признат само ако са изпълнени редица условия. Страните трябва да са спазили формалностите, приложими в рамките на юрисдикцията, в която се извършва сватбената церемония (*lex loci celebrationis*). Страните трябва да имат правоспособност да сключат брак съгласно правилата на юрисдикцията по местоживеенето им. Сключеният в чужбина брак трябва да бъде сходен на това, което обикновено се приема за брак в Ирландия. Ако бракът например е потенциално полигамен, той няма да бъде признат.

Решения, постановени съгласно член 5 от Закона от 2010 г. за гражданските партньорства и определени права и задължения на съвместно съжителстващите лица, предвиждат признаване на определени категории чуждестранни регистрирани отношения като такива, които имат право и трябва да получат същото отношение съгласно ирландското право, както гражданско партньорство, регистрирано в Ирландия, при условие че въпросната двойка би имала право да регистрира гражданско партньорство в Ирландия.

Във връзка с компетентността при бракоразводни дела, дела за законна раздяла или унищожаване на брака, в Ирландия е пряко приложим Регламент 2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност („Брюксел IIa“). В случаите, когато друга държава членка няма компетентност съгласно „Брюксел IIa“, ирландските съдилища могат да бъдат компетентни, когато поне една от страните има местоживеене в държавата към момента на образуване на производството.

Когато при бракоразводно дело е компетентен ирландски съд, то той ще прилага собственото си право в производствата в областта на семейното право и по отношение на всички допълнителни или свързани въпроси.

В случаите, когато не се прилага „Брюксел IIa“, развод в чужда държава ще бъде признат, ако е произнесен в държава, в която е местоживеенето на единия от съпрузите към датата на образуване на бракоразводното дело.

3.5.1 Задължения за издръжка

Понастоящем искове за издръжка се разглеждат съгласно Регламент 4/2009 на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка.

По същество целта на Регламента за задълженията за издръжка е да се предостави набор от общи правила, свързани с компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението, сътрудничеството и стандартизирането на документите за улесняване на ефективното получаване на издръжка в Европейския съюз. Предвид факта, че една от основните цели на регламента е да се гарантира, че вискателят на издръжката може лесно да получи в държава членка решение, което автоматично ще влезе в сила в друга държава членка без допълнителни формалности, Регламентът за задълженията за издръжка включва мерки, свързани с юрисдикцията, стълкновението на закони, признаването и с изпълнителната сила, изпълнението на решенията и правната помощ и е предназначен да допринесе за сътрудничеството между централните органи. Задължението условията на първоначалното решение да се прилагат без да се променят, е ясно определено в условията на регламента и при никакви обстоятелства решение, постановено в държава членка, не може да бъде преразгледано по неговото същество в държавата членка, в която впоследствие се иска признаване и изпълнение. Поради това нетният ефект от регламента е да се попречи на възможностите на съда на държава членка, който не е сезиран с иск, да постанови нови или свързани решения.

3.6 Режи ми на имуществени отношения

При липсата на воля за противното, уреждането на брак (договор) между страните ще се тълкува съгласно правото по местоживеене на семейството. Когато няма такова уреждане, приложимото право ще се определя и от местоживеенето на семейството. Когато съпрузите споделят местоживеенето си, това е равносилно на местоживеене на семейството. Когато не го споделят, е вероятно местоживеенето на семейството да се определи съгласно приложимото право, с което страните и брака са в най-тясна връзка.

3.7 Завещания и наследяване

Като общ принцип, правото, уреждащо наследяването на недвижими имоти, е правото на мястото, където се намира имуществото, докато правото на държавата, в която е било местоживеенето на починалия към момента на неговата смърт, урежда разпределението и наследяването на неговото движимо имущество.

Дееспособността на завещателя се определя от правото на неговото или нейното местоживеене, въпреки схващането, че в случай на недвижимо имущество следва да се прилага *lex situs*.

Когато между датата на изготвяне на завещанието и датата на неговата смърт, местоживеенето на завещателя се променя, са налице различни становища за това, дали дееспособността следва да се определя от правото по местоживеене към момента на изготвяне на завещанието, или към момента на настъпване на смъртта.

Едно завещание е официално действително съгласно Закона за наследството от 1965 г., ако неговата форма е в съответствие с всеки от следващите видове право: правото на мястото, където завещателят е направил завещателното разпореждане, правото по гражданство, местоживеене или обичайно местопребиваване на завещателя или към момента на разпореждането, или към момента на смъртта на завещателя, или ако става въпрос за недвижими имоти, правото на мястото, където се намират.

3.8 Недвижимо имущество

В ирландското право се прави разграничение между движимо и недвижимо имущество и се прилага правото на държавата, в която се намира имуществото, за да се определи дали въпросният интерес е по отношение на движимо или недвижимо имущество.

Като общо правило, приложимото право в случай на недвижимо имущество е правото на мястото, където се намира имуществото.

3.9 Несъстоятелност

Регламент № 1346/2000 относно производството по несъстоятелност („Регламент за несъстоятелността“) предвижда правилата относно компетентността за производството по несъстоятелност в рамките на ЕС [1]. В член 3 от регламента за несъстоятелността се предвижда, че съдилищата на държава членка, в която е разположен центърът на основния интерес на длъжника, са компетентни да образуват производството по несъстоятелност. Поради това производство по несъстоятелност, образувано в Ирландия, ще бъде определено от ирландските съдилища в съответствие с ирландското право, уреждащо предявяването, установяването и приемането на вземанията в производство по несъстоятелност. Основното законодателство в тази връзка е Законът за дружествата от 2014 г., Законите за личната несъстоятелност 2012—2015 г. и Законът за фалитите от 1988 г.

Връзки по темата

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

---

[1] Заменен, считано от 26 юни 2017 г., от преработения Регламент 2015/848 на ЕС относно производството по несъстоятелност

Последна актуализация: 18/11/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.